

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

СТ А Н О В И Щ Е

От: проф.д.ик.н. **Христо Първанов Първанов;**
УНСС;

Научна специалност: „Икономика и управление (Икономика на транспорта)“

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор по икономика“** по *научна специалност* „Икономика и управление (Икономика на транспорта)“ в УНСС.

Автор на дисертационния труд: **Калинка Емилова Боянова**

Тема на дисертационния труд: **„Насоки за подобряване управлението на транспортни проекти“**

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 101/18.01.2021 на Ректора на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът е представил за обсъждане дисертационния си труд в Катедра "Икономика на транспорта и енергетиката" в УНСС съгласно чл.39 от ППЗРАСРБ. Разкриването на процедурата по защита на дисертационния труд е извършено на основание: решения на КС (Протокол № 006/07.01.2021)/ФС (Протокол № 12/12.01.20121).

Калинка Боянова има магистърска степен по икономика от Университета за Национално и Световно Стопанство. Има голям професионален опит като експерт в областта на образователните и научни проекти, финансирани със средства от Европейския съюз. Заемала е ръководни длъжности в Центъра за развитие на човешките ресурси, София. Автор е на 5 научни публикации – статии и доклади от конференции. Владее на много високо равнище английски език.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд, с обем от 215 стандартни страници, се състои от увод, изложение в три глави, заключение и библиография - 77 български и чуждестранни заглавия в областта на обществените науки. В дисертационния труд са включени като илюстрационен материал 55 фигури и 13 таблици. Текстът е разделен, сравнително уравновесено, на три глави с увод и заключение.

Разработеният в дисертационния труд проблем е актуален и значим предвид новите процеси и тенденции в международната икономика, които засягат непосредствено и България. Времето, изминало между началото на работата и момента на публичната защита не е намалило **актуалността** на поставените въпроси. Анализиранияте в работата проблеми в управлението на големи транспортни проекти се усложняват в условията на пандемия и масови ограничения и предизвикания от това преход към нова система на МИО, и това прави необходимостта от тяхното осмисляне още по-належаща.

Целта на дисертацията, така, както е изложена в увода, е да изследва чрез конкретни примери недокрай изследваната област на политическите рискове (вътрешни и външни), като част от общата група на рисковите фактори и да предложи по този начин нови насоки в управлението на проектите, с оглед разработване на изгодна за България схема за включване в настоящи и бъдещи крупни транспортни и енергийни начинания.

Целта е формулирана твърде подробно и представлява набор от няколко свързани помежду си цели.

В съответствие с този набор от цели са поставени следните задачи:

1. Изграждане на конкретен теоретичен подход и дефиниране на работен понятиен апарат, приложими при изследването на проблема.

2. Изследване на макросредата – геополитическа и геоикономическа, в която се извършва промяна в господстващата понастоящем парадигма на управлението, като специфична дейност, в т.ч. управлението на транспортни проекти, в сърцевината на която лежи подчертано икономизираното мислене.

3. Подбор на примери от световната и българска практика, чрез които с помощта на ретроспективен и сравнителен анализи, да се посочат изкривяванията, причинени от недостатъчното съобразяване с цяла група политически рискови фактори.

4. Дефиниране на допълнен с елементи на геополитически и геоикономически анализ модел на транспортни мащабни проекти, с приложимост в български условия.

Обект на настоящата дисертация са същността и спецификите на управлението на транспортни и енергийни крупни проекти, така, както са

утвърдени като стандарти в практиката в последните години, разгледани в конкретен исторически контекст – геополитическите промени и преначертаването на основните енергийни и транспортни схеми.

Предмет на дисертацията е начинът за увеличаване на ефективността при планирането и управлението на транспортните и енергийни крупни проекти, а именно - чрез отчитане и анализ на рисковете, запълване на празнотите в теорията, подсказано от практиката, особено в последните няколко десетилетия в условията на горепосочената промяна.

Главната теза е, че основен фактор за успешно управление на транспортни проекти в България е ефективното приложение на резултатите от критичния анализ на политическите рискове и реализираните международни проекти с българско участие, като основна роля се дава на организационно-технологичните фактори, не изискващи значителни инвестиции. Пример за такъв фактор е използването на геополитическото разположение на страната ни, свързано с транспортни коридори, преноса на газ и електрическа енергия при обвързването на нашата транспортна и енергийна система с тази на Европейските страни, диверсификация на доставките и либерализация на пазара.

Проблематиката, съдържаща се в заглавието, е твърде обширна и списъкът с литература в случая е сериозен. Степента на познаване на научна литература и изследваната проблематика е достатъчна за решаване на поставените задачи, което личи от изброените български и чуждестранни автори. Ударението е поставено върху трудовете с практико-приложна насоченост.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

В хода на работата е извършено следното:

1. В първа глава е решена задачата по изграждане на достатъчно надежден теоретико-методологичен подход. Чрез обогатяване на системния подход с логически свързаните с него научни направления, като „Кибернетика“ и „Синергетика“, е създадена формална основа. В случая с управлението на транспортните проекти този комплексен подход предполага разглеждането в цялост на отделните групи фактори, които влияят върху него.

2. Конкретизирано е понятието „проект“: същност, видове, особености, в т.ч. при управлението. От няколко известни дефиниции е изведена една обобщена дефиниция, обхващаща основни негови характеристики, отчитаща че същесремеменно проектът е и заявка за подкрепа, включително и финансова.

3. Изяснени са социалните, технологичните и икономическите фактори и тяхното въздействие върху отделните транспортни и енергийни проекти. Направена е характеристика на факторите, определящи риска при управлението на проектите с оглед предлагане на подходящи механизми за

управление на този риск.

4. Анализирани са различни енергийни и транспортни проекти, анагажиращи България. На базата на направения анализ и с помощта на иконометрични модели е изградена матрица за оценка на ефективността на тези проекти. С оглед възможностите, които предлага китайската инициатива «Един пояс – един път» са очертани възможностите пред България за развитие като транспортен възел и е предложен модел на Черноморска свободна икономическа зона, обещаваща икономически изгоди за страната ни.

По т. 1 постигнатият резултат носи главно научен характер и има методологическа стойност. Теоретико-методологическата основа на дисертацията е образувана чрез прилагане на системен, диалектически и проблемно-хронологичен подходи. Върху тази основа е формулиран авторски модел, приложим към изследването на всички икономически процеси, в т.ч. и при реализиране на големи транспортни проекти. Резултатите по т. 2, 3 и 4 постигнатите резултати са научно-приложни – могат да послужат като основа при разработване на конкретни политики в областта на логистиката и транспорта, при моделиране на управлението на транспортни проекти, а също и при избистряне на стратегия за оползотворяване на благоприятно географско разположение на България. Подробният анализ на взаимодействието на трите групи фактори чрез отнасянето им към конкретни транспортни проекти допринася съществено за защитата на авторските претенции за научни и научно-приложни приноси.

Има ясна логическа връзка между коректно изградената и използвана методология, изпълнението на поставените задачи и постигането на целта на дисертационния труд.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

С най-голямо основание за авторско научно постижение с приносен характер може да претендират:

1. Формулиран и прецизиран е приложим за нуждите на управлението на транспортни проекти комплексен подход, основан на системния, в съчетание с конкретни практико-приложни теории.

3. Изтъкнато е значението на политическите фактори при управлението на транспортни проекти като част от комплексния риск, включващ обичайните технологически и икономически рискове. Управлението на транспортни проекти като теория и практика е разширено и в посока свързаните области геоикономика и геополитика.

4. Анализирани са китайските проекти „ЕПЕП“ като потенциална инфраструктурна основа на новата система на международните отношения

и възможностите, които той разкрива пред ЕС и България в частност - претенцията е защитена задоволително.

5. Анализирани са факторите, определящи съдбата на важни транспортни проекти, засягащи България. На основата на изводите от неуспехите при тези начинания е предложен авторски модел за използване на благоприятното географско положение на страната ни - Черноморска свободна икономическа зона, основана на регионално сътрудничество в контекста на глобалното сътрудничество ЕС –Китай.

Посоченият в автореферата под номер 2 принос (“Анализирана е смяната на парадигмата...”) може да бъде вписан в претенции 1. и 3., като прецизирането на използваните научни понятия може да бъде отнесено повече към теоретико-методологичната част. Като най-съществен авторски принос с голям потенциал за практическа приложимост се очертава моделът на Черноморска свободна икономическа зона. Включването на политическите фактори и методите за оценка на политическите рискове също притежава голяма теоретична и приложна стойност.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Посочените в автореферата публикации показват достатъчна предварителна подготовка на автора по проблематиката, застъпена в дисертацията, в т.ч. както познания в областта на управлението на проекти, така и по конкретни транспортни начинания, в т.ч. за стратегическия проект „Един пояс – един път“.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът вярно и точно отразява дисертационния труд.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Считам, че дисертационният труд е разработен задълбочено от страна на автора и е на добро научно ниво. Забележките, които имам са свързани главно с подреждането: стиковката между т. 1. и 2. в Първа глава би следвало да е по-добра. Във Втора глава също се открояват две самостоятелни части и се наблюдава известно разфокусиране спрямо заглавието на дисертацията. Независимо от тези забележки цялостното впечатление от дисертацията е за разработка на високо равнище.

8. Заключение

Вследствие на обстояния анализ изразявам положителното си решение относно представения за защита дисертационен труд. Считам, че трудът

отговаря на критериите на Закона за развитие на академичния състав в Република България, както и на Правилника за провеждането на конкурси за придобиването на научни степени и академични длъжности на УНСС. Във връзка с това предлагам на уважаемите членове на научното жури да присъдят образователната и научна степен “доктор на науките“ на Калинка Боянова в професионално направление „Икономика и управление (Икономика на транспорта)“

София 15.02.2021

проф.д.ик.н. Христо Първанов

SCIENTIFIC STATEMENT

By: Prof. D. Sc (Econ.) Hristo Parvanov Parvanov,
UNWE,

Scientific specialty: Economics and Management (Transport Economics)

Regarding: dissertation thesis for acquiring the scientific degree Doctor of Science in Scientific Field 3.8. Economics at UNWE

Author of dissertation: **Kalinka Emilova Boyanova**

Dissertation Title: **“Guidelines for improving the management of transport projects”**

Reason to present a review/position paper: member of the scientific jury for dissertation thesis defense appointed by Order № 101/18.01.2021 by the Rector of UNWE.

1. Information of PhD Candidate

The candidate has presented for discussion his dissertation in the Department of "Economics of Transport and Energy" at UNWE according to Article 39 of the PPRASRB. The disclosure of the procedure for defense of the dissertation was made on the basis of: decisions of the Department (№ 006 / 07.01.2021) and Faculty council (№ 12 / 12.01.20121).

Kalinka Boyanova has a master's degree in economics from the University of National and World Economy. He has extensive professional experience as an expert in the field of educational and research projects funded by the European Union. She has held senior positions at the Center for Human Resources Development, Sofia. She is the author of 5 scientific publications - articles and conference reports. Fluent in a very high level of English.

2. Summary of the presented dissertation work

The dissertation, with a volume of 215 standard pages, consists of an introduction, three chapters, conclusion and bibliography - 77 Bulgarian and foreign titles in the field of social sciences. The dissertation includes 55 figures and 13 tables as illustrative material. The text is relatively balanced.

The **relevance** of the study is indisputable. The problem developed in the dissertation is relevant and significant given the new processes and trends in the international economy, which directly affect Bulgaria. The time elapsed between the start of the work and the moment of the public defense did not reduce the relevance of the questions asked. The problems analyzed in the work in the

management of large transport projects are complicated by the conditions of pandemic and mass constraints and the resulting transition to a new system of international economic relations, and this makes the need to make them even more urgent.

The **aim** of the dissertation, as set out in the introduction, is to explore through concrete examples the research area of political risks (internal and external), as part of the general group of risk factors and thus propose new guidelines in project management, with a view to developing an advantageous for Bulgaria scheme for inclusion in current and future major transport and energy ventures.

The purpose is formulated in details and is a set of several interrelated goals:

1. Building a specific theoretical approach and defining a working conceptual apparatus, applicable in the study of the problem.
2. Research of the macro-environment - geopolitical and geoeconomic, in which a change is made in the currently dominant paradigm of governance, as a specific activity, incl. the management of transport projects, at the heart of which lies markedly economized thinking.
3. Selection of examples from the world and Bulgarian practice, through which, with the help of retrospective and comparative analyzes, to indicate the distortions caused by the insufficient consideration of a whole group of political risk factors.
4. Defining a model of large-scale transport supplemented with elements of geopolitical and geoeconomic analysis, with applicability in Bulgarian conditions.

The **object** of this dissertation are the nature and specifics of the management of major transport and energy projects, as established as standards in practice in recent years, considered in a specific historical context - geopolitical changes and redrawing of major energy and transport schemes.

The **subject** of the dissertation is the way to increase the efficiency in the planning and management of transport and energy major projects, namely - by taking into account and analyzing the risks, filling the gaps in theory, suggested by practice, especially in the last few decades in the above change.

The main **thesis** is that the main factor for successful management of transport projects in Bulgaria is the effective application of the results of critical analysis of political risks and implemented international projects with Bulgarian participation, as the main role is given to organizational and technological factors that do not require significant investment. An example of such a factor is the use of the geopolitical location of our country, related to transport corridors, gas and electricity transmission in linking our transport and energy system with that of European countries, diversification of supplies and market liberalization.

3. Evaluation of the scientific and applied results obtained

In the course of the work the following was done:

1. In the first chapter the task of building a sufficiently reliable theoretical and methodological approach to the problem. By enriching the systematic approach

with logically related scientific fields, such as "Cybernetics" and "Synergetics", a formal basis has been created. In the case of transport project management, this complex approach presupposes the consideration of the individual groups of factors that influence it.

2. The concept of "project" is specified: nature, types, features, incl. in management. From several known definitions, a generalized definition is derived, covering its main characteristics, taking into account that the project is also a request for support, including financial.

3. The social, technological and economic factors and their impact on the individual transport and energy projects are clarified. The factors determining the risk in project management are characterized in order to offer appropriate mechanisms for managing this risk.

4. Various energy and transport projects involving Bulgaria are analyzed. Based on the analysis and with the help of econometric models, a matrix has been built to evaluate the effectiveness of these projects. In view of the opportunities offered by the Chinese initiative "One Belt - One Road", the opportunities for Bulgaria for development as a transport hub are outlined and a model of the Black Sea Free Economic Zone is proposed, promising economic benefits for our country.

Under item 1, the achieved result is mainly scientific in nature and has methodological value. The theoretical and methodological basis of the dissertation is formed by applying systematic, dialectical and problem-chronological approaches. On this basis, an author's model is formulated, applicable to the study of all economic processes, incl. the implementation of large transport projects. The results under items 2, 3 and 4 of the achieved results are scientific and applied - they can serve as a basis for developing specific policies in the field of logistics and transport, for modelling the management of transport projects, as well as for clarifying a strategy, using the favorable geographical location of Bulgaria. The detailed analysis of the interaction of the three groups of factors by referring them to specific transport projects contributes significantly to the protection of the author's claims for scientific and scientific-applied contributions.

There is a clear logical connection between the correctly constructed and used methodology, the implementation of the set tasks and the achievement of the goal of the dissertation.

4. Evaluation of scientific and applied contributions

With the greatest grounds for author's scientific achievement with a contributing character can claim:

1. A complex approach, based on a system, combined with specific practical-applied theories, is formulated and specified, applicable for the needs of the management of transport projects.

3. The importance of political factors in the management of transport projects is emphasized as part of a complex risk, including the usual technological and economic risks. The management of transport projects as a theory and practice has been expanded in the direction of the related areas of geoeconomics and geopolitics.

4. The Chinese OBOR project is analyzed as a potential infrastructural basis of the new system of international relations and the opportunities it opens up for the EU and Bulgaria in particular - the claim is satisfactorily defended.

5. The set of factors determining the fate of important transport projects affecting Bulgaria is analyzed. Based on the conclusions from the failures in these endeavors, an author's model for using the favorable geographical position of our country - Black Sea Free Economic Zone, based on regional cooperation in the context of global cooperation EU-China.

The contribution indicated in the abstract under number 2 ("The paradigm shift... is analyzed") can be entered in claims 1 and 3, as the refinement of the used scientific concepts can be referred more to the theoretical and methodological part. The model of the Black Sea Free Economic Zone emerges as the most significant author's contribution with great potential for practical applicability. The inclusion of political factors and methods for assessing political risks also has great theoretical and applied value.

5. Evaluation of the dissertation publications

The publications indicated in the abstract show sufficient preliminary preparation of the author on the issues covered in the dissertation, incl. both knowledge in the field of project management and specific transport endeavors, incl. for the strategic project "One Belt - One Road".

6. Evaluation of the Author's extended summary

The abstract accurately and accurately reflects the dissertation.

7. Critical notes, recommendations and questions

I believe that the dissertation has been developed in depth by the author and is at a good scientific level. The remarks I have are mainly related to the arrangement: the docking between items 1 and 2 in Chapter One should be better. In Chapter Two, two separate parts also stand out and there is some defocusing on the title of the dissertation. Despite these remarks, the overall impression of the dissertation is for a high-level work.

8. Conclusion

This gives me a reason to give my positive assessment for the research, presented by the dissertation reviewed above, abstract, achieved results and contributions, and propose to the honorary members of the scientific jury to give Kalinka Boyanova the degree of Doctor of Philosophy, scientific direction “Economy”, specialty “Economics of Transport”.

15/02/2021, Sofia

Prof. Dr.Sc. Hristo Parvanov